

OBICEIUL FUMATULUI LA COPIII INSTITUȚIONALIZAȚI ȘI ANTURAJUL LOR ÎN JUDEȚELE HARGHITA ȘI MUREȘ

Iozsef Loránd Ferencz¹, Finta Hajnal¹,
Loránd Schmidt², Iosif Balint¹,
Valentin Nădășan¹, Zoltán Ábrám¹,

¹Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș,
Disciplina Igienă, Târgu Mureș, România;

²DGASPC, Târgu Mureș, România

Summary

Smoking habit in institutionalized children and their entourage, in Harghita and Mures County

Tobacco is an important risk factor for a large number of diseases, affecting nearly every organ in the human body and the health of non-smokers exposed to passive smoking. Tobacco use is a global epidemic among young people. Despite of numerous smoking prevention programs for youth, tobacco use is increasing among young people, affecting generation after generation. Prevention efforts should focus on adolescents and young adults because, first use of cigarettes occurs before the age of 18 years. The purpose of this study is to assess the children's environment regarding smoking habits, the evaluation of children's knowledge about the harmful effects of smoking on institutionalized children in family care centers in the counties of Harghita and Mures.

Keywords: smoking habit in children, exposure to passive smoking, prevention programs

Резюме

Привычка курить у институционализированных детей и их окружения в жудецах Харгита и Муреш

Потребление табака является важным фактором риска для значительного числа заболеваний, влияя почти на каждый орган человеческого организма, поражая и здоровье некурящих, подвергнутых пассивному курению.

Потребление табака представляет собой эпидемию среди молодых людей на мировом уровне. Несмотря на многочисленные программы по предупреждению курения, потребление табака среди молодёжи растёт, поражая поколение за поколением. Усилия по предупреждению следует концентрировать на подростки и взрослые молодые люди, потому что впервые начинают курить до 18-летнего возраста. Целью настоящего исследования является оценка влияния окружения детей на появление привычки курить, оценка знаний, касающихся отрицательных эффектов курения у детей институционализированных в центрах по уходу семейного типа в жудецах Харгита и Муреш, Румыния.

Ключевые слова: обычай курить, пассивное подвержение курению, профилактические программы

Introducere

Consumul de tutun reprezintă un factor important de risc pentru un număr însemnat de boli, influențând aproape fiecare organ din corpul omenesc, afectând și sănătatea nefumătorilor expuși pasiv la fumat. Dacă expunerea este constantă și îndelungată, cu timpul riscurile pentru sănătate ale nefumătorilor tind să le egaleze pe cele ale fumătorilor [1]. Consumul de tutun este o epidemie la nivel global în rândul tinerilor. În ciuda numeroaselor programe de prevenție a fumatului adresate tinerilor, consumul de tutun este în creștere în rândul acestora, afectând generații după generații. Eforturile de prevenire trebuie să se concentreze pe adolescenți și adulți tineri, pentru că prima utilizare a țigărilor are loc înainte de vârsta de 18 de ani [2]. Rezultatele GATS (The Global Adult Tobacco Survey) în România arată că cei mai mulți fumători zilnici aveau vârsta între 17 și 19 ani (43,1%), urmate de vârsta de la 15 la 16 ani (21,7%), apoi de 20 sau peste 20 de ani (18,1%). Proportia cea mai mică a fost găsită la grupul cu vârsta sub 15 ani (17,1%) [3].

Pe lângă durata expunerii la fumul de țigară, mai contează și volumul încăperii, modul în care este ventilată și timpul petrecut în încăperea atunci când se fumează. Pericolul se manifestă mai ales pentru posibilitatea de a dezvolta cancer pulmonar, deoarece, substanțele cancerigene persistă în fumul din încăperi și nefumătorii le pot inhala cu ușurință. Nu același lucru se poate spune și despre nicotină; s-a constatat că aceasta ajunge în plămâni nefumătorilor în doar 1% din cantitatea destinată fumătorilor activi [4, 5]. O componentă esențială a tratamentului este educarea pacienților cu privire la beneficiile renunțării la fumat [6].

Scopul acestui studiu este evaluarea anturajului copiilor privind obiceiul de a fuma, evaluarea cunoștințelor despre efectele nocive ale fumatului

la copiii instituționalizați în centrele de îngrijire de tip familial din județele Harghita și Mureș.

Materiale și metode

Studiul a fost realizat pe un lot de copii și adolescenți din județul Mureș și din județul Harghita, instituționalizați în casele de tip familial, cu vârsta cuprinsă între 10 și 18 ani. Metoda aleasă a fost ancheta sociologică pe bază de chestionar. În cursul anului 2014, adolescenții au completat voluntar în prezența noastră un chestionar anonim, cu 57 de întrebări. În perioada cercetării s-au respectat în permanență principiile anonimatului și confidențialității, atât pe parcursul chestionării, cât și la prelucrarea datelor. Întrebările se referau la comportamentul tinerilor legat de fumat și obiceiul de a fuma din mediul social. Întrebările au vizat și aspecte referitoare la reclamele produselor de tutun și publicitatea privind campaniile antifumat, discuții educative legate de fumat, planuri de renunțare. Protocolul de colaborare a fost semnat între UMF Tg-Mureș și DGASPC din județele Mureș și Harghita.

Baza de date acumulată a fost procesată electronic cu ajutorul programului SPSS, versiunea 20. Datele au fost etichetate ca variabile nominale sau cantitative. Variabilele nominale au fost caracterizate prin frecvențe. Variabilele cantitative au fost testate pentru normalitatea distribuției, folosind testul Kolmogorov-Smirnov, și au fost descrise de \pm abaterea medie standard sau medii și procente (25; 75%), după caz. Frecvențele variabilelor nominale au fost comparate cu testul chi-pătrat. Diferențele mediilor sau medianelor grupurilor au fost analizate folosind testul t. Nivelul de semnificație statistică a fost stabilit la $p < 0,05$.

Rezultate obținute

Analizând datele obținute, în lotul studiat se regăsc în proporție aproximativ egală fete (46,1%) și băieți (53,5%), adică 117 fete și 136 băieți în județul Mureș, 130 (51,2%) fete și 123 (48,4%) băieți în județul Harghita. Luând în considerare vârsta celor chestionați, nu a existat diferență semnificativă între mediile de vârstă ($p=0.53$, test student) între cele două județe. Vârsta medie a copiilor chestionați a fost de 14,95 ani în județul Mureș (MS) și de 15,14 ani în județul Harghita (HR). Din totalul de copii studiați, 67,5% dintre băieții din MS, 54,4% din HR și 54,6% dintre fetele din MS, 54,7% din HR au încercat fumatul.

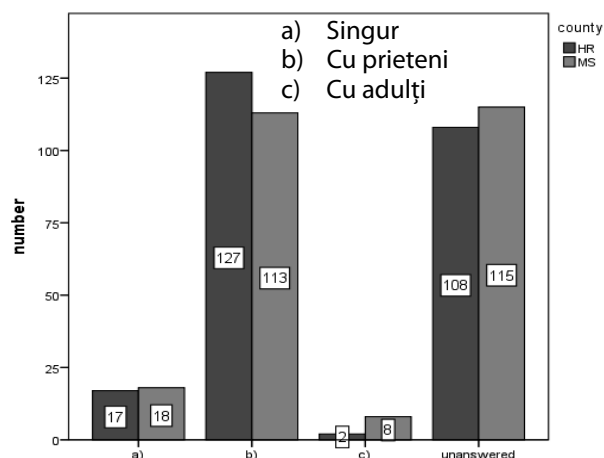
Studiind anturajul copiilor, la întrebarea „Câți dintre primii cinci prieteni ai tăi cei mai importanți au încercat vreodată să fumeze?”, s-a constatat că 72,9% în HR și 74,9% în MS, dintre prieteni, cel puțin unul a încercat fumatul și din acest cerc de prieteni

64,4% din HR și 66,3% din MS fumează cel puțin o țigară pe săptămână.

Un interes deosebit în cadrul studiului îl reprezintă faptul dacă este permis fumatul în casă/apartament de către membrii familiei. S-a constatat că într-un procent de 76,8% în HR și 83,9% în MS nu este deloc permis fumatul, totuși 41,3% dintre copii din HR și 40,6% dintre cei din MS au văzut pe cineva fumând în casă, iar în jurul casei într-un procent mult mai mare: 74,4% în HR și 78,3% în MS. Majoritatea copiilor chestionați nu aveau cunoștință de paginile web special concepute cu scopul de a preveni fumatul. Doar 6,7% dintre copii din HR și 13% din MS au auzit despre această modalitate de informare cu scopul de a preveni fumatul.

26,4% dintre copii din HR și un număr semnificativ mai mic ($p=0.0001$) de copii din MS (11%) nu frecventează petreceri sau locuri de distracție, iar în aceste locuri se poate fuma oricând în 17,7% din cazuri. La întrebarea „Cu cine erai când ai încercat prima țigară?” jumătate din totalul de copii chestionați din HR (50,0%) și 44,5% din județul MS erau în preajma prietenilor (vezi figura).

Fumatul primei țigări

În lotul de studii s-a constatat și faptul că în medie, în cele două județe s-a consumat și alcool într-un procent de 7,1% la prima țigară.

Discuții

Mai mult de jumătate dintre copiii chestionați în ambele județe din casele de tip familial fumează sau a încercat fumatul. Se observă că băieții fumează în proporție mai mare în Mureș, decât în Harghita, însă și fetele fumează sau au încercat fumatul într-o proporție destul de mare.

Având în vedere că este interzis fumatul în casele de tip familial conform regulamentului interior, o treime dintre copiii chestionați din Mureș au susținut acest lucru și trei sferturi dintre copii au văzut pe ci-

neva fumând în jurul casei de tip familial. Majoritatea tinerilor frecventează locuri de distracție, unde în 17,7% din cazuri se poate fuma oricând. Jumătate dintre ei au încercat fumatul prima dată în preajma prietenilor, trei sferturi dintre prietenii apropiați fiind fumători. Fumatul aproape în totalitate este prezent în rândul prietenilor, ceea ce dovedește că prietenii fumătorilor de asemenea sunt dependenți de acest obicei nociv. Această confirmare este dovedită și în studiul CORT 2004 [7].

Majoritatea copiilor chestionați nu aveau cunoștință despre o pagină web special concepută cu scopul de a preveni fumatul.

Concluzii

Procentul fumătorilor este mare în rândul copiilor studiați, atât la fete, cât și la băieți.

Pe lângă prieteni, și părinții sociali au un rol important în ceea ce privește împiedicarea fumatului.

Educația antitabagică trebuie aplicată la toți copiii de aceeași vârstă, având în vedere influența prietenilor, care pare să fie principalul motiv pentru care tinerii încearcă să fumeze pe lângă persoanele fumătoare din anturajul lor.

Mulțumiri. Acest articol a fost publicat prin Fondul Social European, Programul Operational Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contract nr. POSDRU/159/1.5/S/136893. Informațiile raportate în această prezentare au fost suportate de către Fogarty International Center of the National Institutes of Health Award Number R01TW009280. Responsabilitatea asupra conținutului revine autorilor.

Bibliografie

1. Trofor A., Mihaescu T. *Ghid practic de renunțare la fumat pentru pacienți*. Iași: Editura Dan, 2007, p. 8-10.
2. *Preventing tobacco use among youth and young adults: a report of the Surgeon General*. Atlanta, Dept. of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health; Washington D.C., 2012, p. 3-8.
3. World Health Organization. *WHO Framework Convention on Tobacco Control*. Geneva, Switzerland: World Health Organization, Tobacco Free Initiative (TFI), Surveillance and monitoring, Global Adult Tobacco Survey (GATS), Romania, 2011, http://www.who.int/tobacco/surveillance/survey/gats/gats_romania_report_2011.pdf
4. Mihălțan F., Ciobanu M. *Tabagismul – consecințe și tratament*. București: Editura Medicală, 2001.
5. Dănciulescu D. *Fumatul pasiv*. In: *Pneumologia*, 2002, nr. 51(4), p. 308-309.
6. Gregory L. R., FACN Clinical Consultant, Army Substance Abuse Program, Department of Psychiatry, Walter Reed Army Medical Center : *Nicotine Addiction Treatment & Management*, <http://emedicine.medscape.com/article/287555-treatment>
7. Vlaicu B. et al. *Comportamente cu risc la adolescenții din județul Timiș*. Timișoara: Editura Eurobit, 2007.